

ПРОТОКОЛ

от проведена на 22 октомври 2019 г.

Работна среща

„НАУЧНАТА ОБЩНОСТ В ПОДКРЕПА НА ИНОВАЦИИТЕ“

Работната среща се проведе на 22 октомври 2019 г. в сградата на МЗХГ и бе организирана от Звеното за управление на Национална селска мрежа (ЗУ на НСМ) със съдействието на МЗХГ.

Участие взеха 32 представители на научната общност (представители на институти от ССА, БАН и университети).

Модератори на събитието бяха г-жа Таня Георгиева и г-жа Даниела Михайлова – ключови експерти в ЗУ на НСМ.

Срещата откриха министър Десислава Танева и заместник-министър Лозана Василева.

Министър Десислава Танева откри събитието:

„Много се радвам, че имам възможността да приветствам представителите на научната общност на такава работна среща в МЗХГ и да изразя личната си увереност, че само заедно с науката в областта на земеделието и хранителните технологии можем да направим една по-добра програма за развитие на селските райони. Да намерим, открием и приложим много по-ефективни за земеделието и хранителната индустрия мерки за подкрепа.....

Трябва да работим в посока как и науката да усети по-бързо, в детайл и дълбочина нуждата на бизнеса, а и как вие да помогнете и обучите бизнеса да се справя по-добре. Надявам се това да е първата стъпка към едно по-задълбочено сътрудничество, от което земеделските производители имат огромна нужда. Без науката не можем да правим съвременно и ефективно земеделие. Трябва да положим усилия и да се възползваме от възможностите, които ни предоставя Европа, за да направим най-доброто за земеделските стопани. Науката е тази, от която, независимо

от девалвацията на доверието, обществото в крайна сметка има все пак има най- голяма нужда.....“

Зам-министър Лозана Василева благодари на присъстващите представители на науката, че са се отзовали на поканата за настоящата работна среща. Информира присъстващите, че приемът по подмярка 16.1 е стартирал на 16 октомври и ще продължи 3 месеца до 17 януари 2020 г.

„...Изключително много разчитаме на научната общност в търсенето на решения на различни проблеми на земеделските производители, както и в подобряване на връзката между наука и бизнес.... Именно в ПРСР 2014-2020 е инструментът за сътрудничество и подпомагане на тази връзка....“

След откриването на срещата, г-жа Таня Георгиева благодари на министър Десислава Танева и заместник-министър Лозана Василева за вниманието и отделеното време и посочи, че за НСМ е изключително важно това, което ЗУ успява да постигне съвместно с научната общност. Посочи, че след приключване на срещата, ще запознае УО с предложенията на науката, събрани под формата на въпросник, както и с иновативни идеи, по които работят и имат готовност да тестват в практиката. Знанията и иновациите са от съществено значение за постигането на интелигентен, стабилен и устойчив селскостопански сектор. В бъдеще ОСП ще насърчава увеличаването на инвестициите в научни изследвания и иновации и ще дава възможност на земеделските стопани и на селските общности да се възползват от тях, затова е важно да бъдат изградени силни системи за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), за да се подкрепят създаването и реализирането на новаторски проекти, разпространяването на техните резултати и максимално широкото им използване.

Една от основните цели на работната среща бе да се мобилизира и ангажира научната общност в процесите на набиране и обмен на идеи, информация, анализи и пр. във връзка с иновативните проекти по подмярка 16.1 на ПРСР 2014-2020.

На поканата, адресирана до представителите на научната общност, които са потенциални членове на оперативните групи по ЕПИ – АГРИ по подмярка 16.1 „Подкрепа за сформирани и функциониращи оперативни групи в рамките на ЕПИ“ на ПРСР 2014-2020, се отзоваха над 30 учени представители от следните научни институти от Селскостопанска академия (ССА), Българска академия на науките (БАН) и университети с акредитации по професионални направления „Растениевъдство“, „Растителна защита“, „Животновъдство“, „Ветеринарна медицина“, „Горско стопанство“, „Хранителни технологии“, „Биотехнологии“ и „Науки за земята“:

- Селскостопанска академия;
- Агробиоинститут към ССА;
- Добруждански земеделски институт, Генерал Тошево към ССА;
- Институт по аграрна икономика към ССА;

- Институт по Декоративни и лечебни растения към ССА;
- Институт по Животновъдни науки, Костинброд към ССА;
- Институт по Зеленчукови култури, Пловдив към ССА;
- Институт по Земеделие, Кюстендил към ССА;
- Институт по Кробиология и Хранителни Технологии към ССА;
- Институт по Планинско Животновъдство и Земеделие, Троян към ССА;
- Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Никола Пушкарров“ към ССА;
- Институт по Царевицата, Кнежа към ССА;
- Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН;
- Институт за изследвания на обществата и знанието при БАН;
- Аграрен Университет- Пловдив;
- Агрономически Факултет при Лесотехнически университет- София;
- Биологически Факултет при Софийски Университет „Св. Климент Охридски“.

След индивидуалното представяне на присъстващите, г-жа Георгиева обърна внимание и на някои организационни аспекти, свързани с попълването на анкетата за оценка на събитието и регистриране в присъствения списък.

Срещата продължи с представяне на подмярка 16.1 „Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ“ от мярка 16 „Сътрудничество“ от г-н Владислав Цветанов, представител на УО на ПРСР, който сподели, че за УО подмярка 16.1 е нова и за нейната подготовка е направена обмяна на опит с други страни-членки, които вече прилагат подмярката. Г-н Цветанов презентира условията за кандидатстване по подмярката, като постави акценти върху:

- Нормативната уредба дава възможност да няма положително решение на проблема, който е зададен в началото. Всички изпълнени дейности до момента на установяване невъзможността за постигане на положителен резултат подлежат на финансиране.
- Оперативни групи са сдружения по Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), които се състоят от най-малко двама участника (Земеделски стопани, Научни институти или опитни станции, Висши училища, НПО, МСП в областта на храните, Консултантски организации). Участието на земеделски стопани и представители на науката в ОГ е задължително.
- Важно условие е популяризирането и разпространението на постигнатите резултатите, както положителните, така и отрицателните.
- Допустими са дейности, насочени към производството, преработката и/или маркетинга на продукти, които попадат в обхвата на Анекс 1 отДФЕС.
- Разходите са допустими, ако са извършени не по-рано от датата на сключване на административния договор и са обосновани в проекта като необходими за неговото изпълнение, както и са предвидени във финансовия план на проекта.

- Налични са три групи допустими разходи (текущи, преки неинвестиционни и преки разходи).
- 3 911 600 лв. гарантиран бюджет за проекти с потенциал за иновации в областта на превенцията и подобряването на здравословното състояние на животните в земеделските стопанства.
- С най-голяма тежест при критериите за подбор е приоритетът „оценка на прилагането на интерактивния подход и на приложимостта на резултатите от иновативния проект за първичното производство на земеделска продукция или преработката“ с тежест от 55 точки. На следващо място е оценката на капацитета на оперативната група с 33 точки.
- Подпомагат се проекти, получили не по-малко от 30 точки съгласно критериите за подбор.
- По отношение на разходите, оперативната група може да извършва разходите от името на групата, но ако в нея има участник, който е възложител по ЗОП, то ОГ прилага ЗОП. Ако ОГ е разписала в договора, че всеки от членовете може да извършва разходи, и ако разходът се извършва от невъзложител по ЗОП, то се прилага ПМС 160. За спазването на законодателството е от изключителна важност да бъде коректно и подробно описано в договора по ДДЗД кой от членовете и как извършва предвидените по проекта разходи.
- Проектните предложения се подават през ИСУН.

Зададени въпроси:

„Допустими ли са проекти, свързани с намиране на иновативни решения, чрез оползотворяване на отпадъци от селскостопанското производство и преработка (компост, подобрители, торове и оползотворяване на остатъци от естествен произход, и др.) във връзка с изискването *допустимите дейности, насочени към производството, преработката и/или маркетинга на продукти да попадат в обхвата на Анекс 1 от ДФЕС*“

Отговор: По подмярката се финансират само и единствено дейности, свързани с производството, преработката и/или маркетинга на продукти да попадат в обхвата на Анекс 1 от ДФЕС.

„В контекста на даденото определение за иновации, където това е *...разработването и внедряването в практиката на нов или значително подобрен продукт (стока или услуга)...*“, може ли тестването на вече разработени нови сортове култури, които по своята същност са иновация, да се счита, че отговарят на определението и са значително подобрени продукти, тъй като разработването на нови

сортове не е възможно да бъде осъществено в рамките на три годишния период на проекта.“

Отговор: Иновативните решения, които се изпълняват в рамките на проекта, следва да бъдат такива, които могат да бъдат изпълнени в рамките на периода от три години.

„Предвидено ли е авансово плащане“

Отговор: В рамките на всяка година са предвидени междинни плащания, с които да се възстановяват направените разходи.

„Възможно ли е в ОГ да се ангажират чуждестранни експерти“

Отговор: Няма ограничения в условията за кандидатстване.

След кафе паузата, ключови експерти от ЗУ на НСМ запознаха участниците с целите, приоритетите и дейностите от работата на ЗУ на НСМ към ПРСР 2014-2020, включени в презентацията. Звеното за управление на НСМ и експертният екип, състоящ се от ключови експерти и от неключови експерти, са избрани след проведена тръжна процедура на УО към МЗХГ. Договорът между МЗХГ и изпълнителя е сключен след взето решение през 2018 г.

Целите, които УО е заложил към ЗУ в проекта, е да се осигури приемственост и плавен преход с дейностите, които е извършвало предходното ЗУ с дейностите по настоящия проект.

Дейностите, които са заложени в рамките на четиригодишния период, са съгласно техническата спецификация на МЗХГ. Експертният състав на ЗУ се състои от ключови и неключови експерти, както и регионално представителство в 28 административни области. В сайта на НСМ има пълна информация за екипа, както и контакти с 28 регионални координатори.

Следва да бъдат посочени и дейностите при представяне на Националната селска мрежа на България в Европейската мрежа за селските райони, дейностите по сътрудничество с други Национални селски и мрежи, дейностите по сътрудничество с европейската мрежа за ЕПИ и също така, насърчаването на иновациите в селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и селските райони.

По отношение на Европейското партньорство по иновации за селскостопанска производителност и устойчивост е въведено от ЕК през 2012 г. като част от стратегията Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. ЕПИ АГРИ е част от петте европейски партньорства за иновации, които се отнасят към различни икономически сектори и чиято цел е да форсират модернизацията, внедряването на иновациите и нови решения в различни икономически сектори. Другите партньорства са: Активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве; Водни ресурси; Суровини; Интелигентни градове и общности; Селско стопанство.

ЕПИ-АГРИ е създадено като нов начин да подобри и повиши производителността и устойчивостта в аграрния сектор, използвайки по най-добрия начин научните постижения и технологии, които са разработени, за да бъдат въведени в практиката, така, че тези сектори, които са изправени пред все по-чести кризи и трудности, да могат по-добре да се справят с предизвикателствата на днешния ден — засилената конкуренция, по-резките промени в пазарните цени, изменението на климата и по-строгите екологични правила.

ЕПИ- АГРИ се състои от два компонента:

- компонент на равнище държава членка – инструментите за подпомагане и формиране на оперативни групи и подкрепата са реализация на иновативни проекти в сектор „Земеделие“ се осъществява посредством Мярка 16 „Сътрудничество“ от ПРСР 2014-2020;

- компонент на равнище ЕС – инструментът е изградената мрежа на ЕПИ-АГРИ, която е интерактивна платформа, обединяваща всички заинтересовани страни по отношение на иновациите в селското стопанство и има за цел да обвърже оперативните групи, да улесни обмена на знания, експертни познания и добри практики и да установи диалог между селското стопанство и изследователската общност- ЕЗФРСР. Мрежата на ЕПИ-АГРИ не се ограничава само до оперативните групи, подпомогнати по ПРСР 2014-2020, но обхваща и „Хоризонт 2020“, където също се реализират иновации в сектор „Земеделие“, като научно изследователски проекти.

Оперативните групи са основният инструмент на ЕПИ-АГРИ, с който новаторските идеи се превръщат в реални практически решения. Оперативните групи, които се финансират по ПРСР, не са научноизследователски проекти. Те трябва да имат ясен и практически приложим новаторски елемент.

Интерактивния иновационен модел е концепция, базирана на сътрудничество между участници с допълващи се знания- практически, предприемачески, научни и пр., които работят заедно в проекти за разработване на решения, които да прилагат на практика и да разпространяват резултатите в широк смисъл.

Сайта на ЕПИ- АГРИ е хранилище на база данни за различни проекти и партньори, тъй като всяка оперативна група има ангажимент да изпраща резюме на своя проект и партньори към сайта, което е изключително важно за присъстващите на срещата представители на научната общност.

По информация на ЕК, планираните оперативни групи за настоящия програмен период на ниво ЕС са 3200. В началото на април, на мероприятие на ЕСМ, мрежата на ЕПИ-АГРИ обяви създаването на 1000-та оперативна група, сформирана на европейско ниво. В представената презентация беше отбелязан броят на оперативните групи, които всяка ДЧ планира да създаде в рамките на ПРСР 2014-2020, като за България те са 20. Също така, бяха представени резултатите от проведено изследване и анализ на базата данни, в която се съдържат всички оперативни групи, които са подкрепени във всичките ДЧ по ПРСР, като изследването обхваща резултатите към юни 2018 г. Анализирайки предоставените данни за 511 оперативни групи е установено, че водещите партньори в повечето от тях са научноизследователските среди, следвани от фермери и фермерски организации. По отношение на общото членство (представителност) в оперативните групи те установяват, че най-голям е броят на фермерите и техните организации. По отношение на дейностите в изследването е посочено, че 53% от тях са свързани с екологичната устойчивост (агроекология, био производство и др.), а по отношение на фокуса на проектите на оперативните групи, това, което изследователите установяват е, че най-голям е процентът на оперативните групи, които правят промяна в своя производствен процес.

Присъстващите бяха запознати и с платформата <http://innovation.ruralnet.bg/>, както и изпълняваните от ЗУ дейности в подкрепа и популяризиране на оперативните групи по ЕПИ-АГРИ, ЕПИ-АГРИ и постиженията в областта на агроиновациите.

Ключов експерт от ЗУ представи три добри практики от ЕС на ОГ по ЕПИ-АГРИ в различни направления.

Първата добра практика е в областта на овощарството от Андалусия, Испания „Използване на дроне в отглеждането на маслини за подобряване на производителността и устойчивостта“. Бюджетът на проекта е 300 000 € със срок на изпълнение 2 години. Целта на проекта е по-ефективни и екологични стопанства, подобрена рентабилността на фермерите и укрепване на връзките между научните изследвания и селския свят, чрез проучване на прецизното земеделие в маслинови насаждения, чрез използване на дроне. Университетът в Хаен е разработил технологията, която може да съпостави данните от дроновете с пробите, взети от листа, плодове и почва. Целта на ОГ е да създаде модел, който позволява да се определи оптималният момент на прибиране на плодовете въз основа на съдържанието им на мазнини и характеристиките на маслото от спектралните изображения, направени от дроне.

Втората добра практика е в областта на ароматните и лечебни растения, Португалия, „Иновативна слънчева сушилна постига рентабилно производство на сушени ароматни и лечебни растения“. Основното предизвикателство на ОГ е справяне с „конкуренция от производителите, които искат по-ниски цени за своите билки и със страните с по-ниски заплати, като Източна Европа и Северна Африка“, а основният проблем е свързан с високите енергийни разходи при сушенето на билки. Така се появява идеята за слънчевата сушилна на „Под слънцето“, която билкарите наричат „Black Block“ и патентоват като BLACK BLOCK. Хибридна слънчева система за сушене, която използва, както слънчева, така и електрическа енергия. Сушенето се извършва в рециклирани контейнери, боядисани в черно, изолирани с нова стена и покрити с поликарбондови листове. Това превръща контейнерите в сушилни камери. Хибридните контейнери използват спомагателен източник на енергия и могат да намалят енергийните разходи с до 70%. Има и контейнери, които напълно разчитат на слънчевата енергия. Контролът и мониторингът на сушенето са възможни локално или дистанционно чрез компютър или смартфон, навсякъде по света. Потребителят има достъп до данните за сушене, може да задава стойности, да включва и изключва устройства.

Третата добра практика е в областта на животновъдството, Нормандия, Франция, „Оперативна група IdEA: иновации за подпомагане на млекопроизводителите в Нормандия за по-правилно прилагане на антибиотици“. Целта на проекта да се даде възможност на ветеринарните лекари да съдействат на фермерите за по-правилно прилагане на антибиотици, за да се гарантира доброто здраве на стадата, отчитайки приоритетите и ограниченията пред фермерите, чрез създаване на иновативен инструмент за по-правилно прилагане на антибиотиците.

След обедната почивка, започна дискусия по подмярка 16.1, на която г-н Милен Кръстев, представител на УО, направи допълнителни разяснения по подмярка 16.1 с акцент на:

- Трите групи разходи - текущи разходи, преки неинвестиционни и преки разходи.
- Разходите за анализи се отнасят към преките неинвестиционни разходи и се ограничават до 5% от допустимите разходи по проекта, но не повече от 30 000 лева.
- Научен институт от друга страна членка би могъл да бъде партньор, но не и член на ОГ.
- Една научна организация може да участва в много ОГ, но с различни представители/екипи.
- По тази подмярка не е допустимо авансово плащане. Допустими са междинни плащания до 2 пъти годишно.
- Възможно в една оперативна група да участват повече от един участник.

- Срокът за изпълнение на проектите по подмярка 16.1, който няма как да бъде по-дълъг от края на 2023 година, когато приключват разплащанията по всички проекти от ПРСР 2014-2020.
- Сроковете за прием на проекти се определят от ЗУСЕСИФ.

След приключване на дискусията по подмярка 16.1 и направените допълнителни разяснения по насоките за кандидатстване от г-н Милен Кръстев, представител на УО, г-жа Георгиева продължи среща с обобщаване на информацията и извеждане на идеи и предложения.

Участниците споделиха общото си виждане, че при сформирването на бъдещите оперативни групи по ЕПИ-АГРИ е целесъобразно търсенето на синергия и комплементарност между различни научно-изследователски екипи/организации и фермерите, за да бъдат реализирани качествени и стойности иновативни проекти със значим ефект за сектора. Научната общност демонстрира възможността си да предостави иновативни решения за фермерите, както и готовността си за сътрудничество в рамките на подмярка 16.1- и с фермерите и производители на храни, а така и в колаборация с други научно-изследователски екипи.

Постъпи предложение, от ЗУ да подготвят в табличен вид групите участници, които са подали информация преди срещата, техните предложения, в кои области, както и да бъдат отбелязани ключови компетентности и модели.

Също така, присъстващите подкрепиха идеята, информацията за темите, по които научно-изследователските екипи работят и които имат идеен потенциал за практическо тестване/прилагане в иновативни проекти със земеделските стопани и/или при производството на храни в рамките на възможностите за подкрепа, които подмярка 16.1 от ПРСР 2014-2020 предоставя да бъде разпространена от ЗУ сред фермерите. ЗУ на НСМ пое ангажимент да обобщи постъпилите идеи, които след това да популяризира чрез своите комуникационни канали.

Г-жа Георгиева благодари на присъстващите за отделеното време, като информира присъстващите, че ще бъде оформен протокол от срещата, който ще бъде изпратен на всички за съгласуване.